

«Mots al vent»

David Cuscó i Escudero

Servar els mots. Aquesta fou la tasca a què molts intel·lectuals catalans van dedicar la seva vida durant el franquisme. Una bona pila ho van haver de fer des de l'exili i d'altres des de l'interior d'un país en què la més lleugera sospita d'una actitud que pretengués anar una mica més enllà del regionalisme folk-lòric i servicial permès representava un càstig molt sever. Els mots els van servir una bona pila d'escriptors —alguns fins i tot amb una actitud respecte al règim que podríem definir com a «ambigua», per ser suaus—, els noms dels quals són (o haurien de ser) coneguts: Carles Riba, Salvador Espriu, Mercè Rodoreda, Francesc Trabal, Llorenç Villalonga, Josep Palau i Fabre, Joan Fuster, Ferran Soldevila, Joan Vinyoli, Josep Pla, Miquel Àngel Riera, Josep Carner, Joan Brossa, Pere Calders, Marià Manent, Agustí Bartra, J.V. Foix, Gabriel Ferrater, Vicent Andrés i Estellés, Gaziel, Enric Valor, Joan Oliver... Tanmateix, aquests autors de rellevància gegantina no haurien arribat a representar el que representen sense la tasca ingent de ciutadans anònims, molts d'ells professors, lingüistes o actors de teatre amateur, que van fer una tasca fonamental, també. Aquest article pretén celebrar l'obra d'una d'aquestes persones: la del gracienc Joaquim Pomares i Navarra.

Des de l'any 1968 fins al 1971, Joaquim Pomares va publicar quinzenalment un seguit d'articles relacionats amb la llengua catalana a la revista blanenca *RECVLL*, concretament en una secció titulada «Mots al vent...». Pomares —autor també d'un *Diccionari del català popular i d'argot*— era professor de català, cosa que es percep en el to divulgatiu, amè i rigorós dels seus articles. Els diversos textos que Pomares va incloure a «Mots al vent...» tracten, sobretot, de qüestions de sintaxi (preposicions, concordança del participi, pronoms febles, gerundis, possessius, imperatius...), tot i que, d'una manera esporàdica —però igualment entenedora— Pomares hi escriu

sobre altres aspectes, com l'abús de certs mots (del verb *realitzar*, per exemple), barbarismes i puntuació. La rellevància dels articles de Pomares no és tan sols històrica; ho és també des del punt de vista d'estudi de la llengua. Llegiu, si no, què escrivia sobre els pronoms febles ara fa més de quaranta anys:

«La separació existent entre el llenguatge parlat i el llenguatge escrit potser obligarà, algun dia, a una reconsideració dels fets lingüístics. I arribat aquest cas, un dels aspectes que caldrà tractar serà el dels pronoms febles, ja que més tard o més d'hora, sempre és la llengua viva la que acaba per imposar-se.»

La posició de Pomares respecte a com cal tractar la llengua és força clara: insisteix que cal que ens fixem

La separació existent entre el llenguatge parlat i el llenguatge escrit potser obligarà, algun dia, a una reconsideració dels fets lingüístics

en el llenguatge espontani i genuí, en allò que, com acabem de veure, anomena «la llengua viva». Pomares és conscient que la influència del castellà en els catalanoparlants és immensa (no sé pas què en diria avui dia) i, per tant, es proposa

instruir i ajudar els lectors que vulguin parlar i escriure correctament.

Un recull acurat de «Mots al vent...» hauria de poder estar a l'abast de qui s'interessi per les aportacions que lingüistes, professors i experts van fer en uns anys fonamentals per a la pervivència de la nostra llengua. Que Pomares escrigués en una publicació d'àmbit restringit i no pas en cap d'abast nacional, no ha de ser excusa per a no poder trobar els seus articles publicats i contextualitzats com cal. Seria de justícia, perquè sabem que voler parlar i escriure correctament no és tan sols un deficiència de quatre lingüistes i prou; també és un deure moral. Un deure que les generacions posteriors hem contret amb els qui van maldar per servir-nos els mots. Un deure que és, en gran part, una mostra d'agraïment. Un agraiement que també passaria per publicar aquells «Mots al vent». ■